

ALAN FRIEDMAN

BERLUSCONI

I SE DESTĂINUIE LUI

FRIEDMAN

**Povestea miliardarului
care a cucerit Europa**

Traducere din limba engleză
ADRIANA BĂDESCU

editura rao

Cuprins

Nota autorului.....	9
Prolog.....	13
Capitolul 1. Seducătorul înăscut	21
Capitolul 2. Omul de afaceri	44
Capitolul 3. Mogulul media	66
Capitolul 4. Apocalipsul acum!	87
Capitolul 5. Prim-ministrul miliardar	109
Capitolul 6. George Bush și atacul împotriva lui Saddam Hussein	133
Capitolul 7. Un prieten la Kremlin.....	156
Capitolul 8. Femeile!	178
Capitolul 9. Mită, corupție și mafie.....	199
Capitolul 10. Mănâncă, bea, ucide – Afacerea libiană.....	219
Capitolul 11. Intrigi internaționale	241
Capitolul 12. Vinovat	287
Capitolul 13. Finalul.....	303
Mulțumiri	330

Capitolul 1

Seducătorul înnăscut

Silvio Berlusconi e acasă, singur și se plimbă agale prin grădina din mijlocul proprietății sale de șaptezeci și două de hectare, nu departe de grajduri și de heliport.

Este miezul verii, iar el pășește cu mâinile în buzunare pe poteca străjuită de copaci, care duce la vila sa de secol XVIII, cu 70 de camere. Aleea către uriașul conac e străjuită, de-o parte și de alta, de garduri vii, tunse scurt și de jardiniere de teracotă cu mușcate. Valul de verdeață trece pe sub un arc din piatră și se revarsă într-o grădină vastă, cu peluze îngrijite, răzoare de azalee roșii, pâlcuri de lămâi și tufe verzi, toate impecabile.

În apropierea vilei, miliardarul de șaptezeci și nouă de ani se oprește. Zâmbește, cu o expresie aproape timidă și cu acel șarm al său, curtenitor și excesiv de modest, dezarmant pentru oaspeții săi, mai cu seamă pentru cei care se așteaptă să vadă un playboy flamboiant. Surâde larg, cu empatia care i-a facilitat ascensiunea socială și politică și care, în ultimii douăzeci și cinci de ani, i-a permis să devină, dintr-un mogul media, unul dintre cei mai bogați oameni ai lumii și, apoi, cel mai longeviv și, fără îndoială, cel mai controversat prim-ministru al Italiei.

- Acesta, îmi spune omul care a dominat timp de decenii viața politică italiană, este principalul cămin din viața mea.

În ciuda vremii calde, Berlusconi poartă un pulover albastru, un blazer bleumarin și pantaloni de trening din bumbac. Pietrișul aleii scrâșnește sub tălpile ghetelor sale de sport Hogan pe măsură ce merge mai departe, vorbind despre cât de importantă este pentru el această proprietate – locul în care a luat toate marile decizii din viața sa. Statui în stil neoclasic pe pedestaluri din marmură albă se întind cât vezi cu ochii, părând să privească dincolo de gardul grădinii.

De fapt, grădinile acestea sunt mai mult decât imaculate. Pre-tutindeni domnește ordinea. Ordinea și perfecțiunea. Totul este aproape perfect. Vila străveche și monumentală se află în satul Arcore din Lombardia, nu departe de Milano. Cunoscută ca Villa San Martino, a fost construită la începutul anilor 1700 pe fundațiile unei abații benedictine întemeiate acolo din secolul al XII-lea. Berlusconi a cumpărat-o în anii '70 și a renovat-o în stil grandios. A dotat-o cu mai multe gadgeturi decât poți să vezi într-un film cu James Bond, adăugându-i un grajd cu cai de curse, un heliport pentru elicopterul său și chiar un teren de fotbal privat. Locuința este decorată cu gust, deși cam cu prea multe tapiserii și vechi maestri. Fiecare colțișor este un amestec de nou și vechi, cu un stil tipic anilor '80, când noua pătură de miliardari ai Italiei alătura picturi renaștentiste lucrărilor moderniste. Așa se face că, în perioada aceea, mulți arhitecți și designeri de interior din regiunea orașului Milano s-au îmbogățit aproape peste noapte.

Berlusconi se îndreaptă spre vilă, cu o atitudine relaxată și mândră, convins că o superbă vilă italiană poate fi cel mai bine admirată mai întâi de afară, începând cu grădinile îngrijite care o înconjoară.

– Acesta este principalul cămin din viața mea, repetă Silvio Berlusconi, zâmbind.

Iar pentru el, viața a avut întotdeauna două componente, una publică și cealaltă personală, care deseori s-au confundat, s-au întrepătruns într-un mod care a provocat câteodată scandaluri, dar care întotdeauna a presupus revenirea sa în această vilă.

Acum Berlusconi îmi povestește despre prima vizită pe care a făcut-o aici Mihail Gorbaciov, în 1993, și despre după-amiaza și seara petrecute cu acesta.

– A fost o zi foarte plăcută, foarte energizantă, își amintește Berlusconi. Mihail Gorbaciov a venit împreună cu soția lui, Raisa, care și-a petrecut șederea aici împreună cu Veronica, soția mea. El voia să întâlnească un om de afaceri italian de top și să discute despre economie. Mi-a pus multe întrebări despre economie și despre piețele financiare. La ora cinci a după-amiezii, ne-am retras la un ceai, după care urma să plece. În vreme ce ne îndreptam spre ușă, ca să ne luăm la revedere, mi-a spus: „Silvio, un lucru nu înțeleg eu. Cum se numește ministerul sau instituția care stabilește prețurile produselor comercializate?“ L-am rugat să repete întrebarea. Și a repetat-o: „Care instituție fixează prețurile?“ La asta, eu i-am spus: „Mihail, te rog, nu pleca! Rămâi la cină. Avem multe de discutat“. Și am tot vorbit, ajutați de câteva pahare dintr-un savuros Rosso di Montepulciano. I-am explicat că în Occident piața este cea care determină prețurile, nu o agenție guvernamentală. Este o piață concurențială. Mi-a făcut o plăcere extraordinară să-i explic lui Mihail Gorbaciov modul în care funcționează capitalismul de piață. Și, în cele din urmă, el însuși a părut încântat de timpul petrecut împreună.

Apoi Berlusconi mi-a povestit despre vizitele prietenului său Vladimir Putin la Arcore, arătându-mi camera în care a dormit liderul rus ultima dată când a venit aici. Iertat să-i fie oaspetelui dacă se întreabă, retoric, în care dintre încăperi s-au desfășurat presupusele lui petreceri bunga-bunga și unde s-au dezlănțuit celelalte orgii, cele care au pătat imaginea Italiei și l-au umilit pe Berlusconi când a izbucnit scandalul, în 2010–2011, fix în mijlocul celei mai grave crize financiare care a lovit Europa.

Arcore. Pentru Silvio Berlusconi, satul acesta e mult mai mult decât locul în care i-a primit pe Mihail Gorbaciov, Vladimir Putin

sau pe scandaloasa „Ruby Fură-Inimi“; reprezintă reședința și refugiul lui, centrul său de comandă și cartierul său general. Aici și-a conceput și și-a construit el imperiul imobiliar, cu suburbiile care l-au ajutat să ajungă la statutul de miliardar. Aici a luat deciziile care l-au transformat într-un mogul media, cu o rețea de televiziune de dimensiuni continentale. Aici a pus pe picioare ideea televiziunii comerciale în Italia, devenind unul dintre principalii actori în domeniu pe scena europeană a anilor '80. Aici, în aceste impecabile camere de zi și saloane baroce, a hotărât Berlusconi să cumpere clubul de fotbal AC Milan. Aici a luat decizia de a intra în politică, de a fonda un nou partid național și de a trece de la statutul de om de afaceri bogat la cel de prim-ministru în mai puțin de 90 de zile, la începutul lui 1994.

Arcore a devenit un fel de Camp David¹ italian. În ultima vreme a servit și ca adăpost, un veritabil buncăr în care Berlusconi organiza nesfârșite întrevederi la ore târzii din noapte cu regimente de avocați și investigatori și cu armatele de consilieri care l-au ajutat să facă față torentului de peste șazeci de puneri sub acuzare și de procese pentru corupție, luare de mită, fraude fiscale și chiar prostituție cu minori.

Arcore a fost un fel de Rosebud² al lui Berlusconi, busolă și piatră de hotar. În viață, în politică, în dragoste și în relațiile de familie. La Arcore s-a încheiat primul mariaj al lui Berlusconi, acolo au fost organizate presupusele petreceri bunga-bunga, aici a trăit el timp de un an într-un semiprizonierat, sub o cvasi-interdicție de a părăsi domiciliul, cu pașaportul reținut de autorități și făcând muncă în folosul comunității, într-un cămin destinat bolnavilor de Alzheimer, după ce a fost condamnat pentru fraude fiscale. Și tot aici și-a plănu

¹ Reședința de vacanță oficială a președintelui Statelor Unite ale Americii, în Maryland (n.tr.)

² Aluzie la ultimul cuvânt rostit pe patul de moarte de personajul principal din filmul *Cetățeanul Kane* (n.tr.)

ultima revenire pe scena politică, în 2015. Aici, în capela familiei, a depus cenușa părinților și a surorii lui. Aici locuiesc încă fiul, nora și nepoții săi. Aici și-a găsit, la vârsta de 76 de ani, o nouă iubită, mai tânără decât el cu o jumătate de veac. Totul s-a petrecut aici. La Arcore.

Îmi amintesc de prima dată când m-am dus să-l întâlnesc pe Berlusconi la Arcore, în anii '80, când Tina Brown mi-a cerut să scriu pentru *Vanity Fair* un articol despre „noii principii“ ai capitalismului italian care îl contestau pe „regele neîncoronat al Italiei“: Gianni Agnelli. Era o perioadă nebună și efervescentă, cu jumătate de lume îmbătătită de noua epocă de aur a prosperității, de la tinerii ambițioși de pe Wall Street până la finanțistii din City-ul londonez, toți într-o permanentă atmosferă de sărbătoare, cu economii în dezvoltare explozivă și cu clasă de mijloc din ce în ce mai bine conturată. Ronald Reagan și Margaret Thatcher se aflau la cârmă în SUA și în Marea Britanie. În Italia, în anii '80, Silvio Berlusconi era un outsider, un autodidact, un magnat în rapidă ascensiune, un potentat al televiziunii și al divertismentului, un miliardar recent pe cale de a deveni unul dintre cei mai bogați oameni din lume. Berlusconi stârnea, la vremea aceea, o anume stânjeneală în rândul elitelor financiare ale Italiei, fiindcă stilul său amical și frust de a face afaceri îi adusesese o popularitate uriașă, iar averea pe care o câștigase de pe urma televiziunii era mai mare chiar decât cea a moștenitorului concernului Fiat, rafinatul băiat de bani gata devenit industriaș, Gianni Agnelli.

Întâlnirea mea cu Silvio Berlusconi la Arcore a fost ca o excursie la un Disneyland al celor avuți. Totul era la superlativ. Totul în jur era frumusețe, perfecțiune, ordine și, da, hedonism.

– Iată piscina mea interioară, spunea Berlusconi în 1989, prezentându-i vila unui invitat.

Era fercheș și bine făcut în costumul său Brioni la două rânduri, cu tenul permanent bronzat și cu o energie și un entuziasm tineresc

molipsitoare. Apoi îi arată oaspetelui un ecran de aproape doi metri lățime, suspendat pe perete, deasupra piscinei. Dar de ce era acolo? „În felul ăsta, explicase el, pot să stau în piscină și să mă uit la posturile mele de televiziune în timp ce înot.“

Și continuă să zâmbească prezentându-i invitatului o „zonă de relaxare și fitness“ de lângă piscină, cu saună, jacuzzi, baie de abur, sală de sport și – piesa de rezistență – un mic salon cu lambriuri de pin scandinav deschis la culoare, cu o sumedenie de canapele luxoase și un perete format din nu mai puțin de nouă ecrane de televizor așezate pe trei rânduri de câte trei, fiecare dintre ele redând în direct emisiunile unuia dintre cele trei canale TV principale ale lui Berlusconi. Gazda mea făcu apoi semn spre un dispozitiv culisant cu diverse butoane de la care putea controla muzica și gradul de iluminare sau îl putea chema pe majordom. Chiar și în baie am avut parte de o surpriză. Încastate în perete, de o parte și de alta a oglinzii, am văzut ecrane TV cu diagonala de cinci centimetri – o extraordinară realizare tehnologică pentru anii '80, înainte de apariția transmisiei wireless, a tehnologiei LED și a computerelor Apple. Berlusconi ne-a explicat cu plăcere: „Așa pot să mă uit la canalele mele în timp ce mă bărbieresc dimineața“.

Puține s-au schimbat de atunci la Arcore – cu excepția proprietarului, care are acum aproape optzeci de ani. După o viață pe culmi, a ajuns să fie astăzi, în Italia sa natală, deopotrivă detestat și iubit de milioane de oameni.

– Aceasta a fost principala mea reședință timp de peste treizeci de ani, remarcă el, pășind pe piatra de un cenușiu palid a pardoselii logiei din partea din față a vilei și oprindu-se lângă poartă. Acolo, pe zid, observ un medalion sculptat. Seamănă cu un blazon nobiliar, dar amintește de Sfântul Martin, episcop de Tours din secolul al IV-lea, al cărui altar din Franța a devenit un cunoscut loc de popas al pelerinilor în drum spre Santiago de Compostela, în Spania. Primii călugări benedictini care au venit la Arcore și au fondat aici prima lor

mănăstire, cu aproape o mie de ani în urmă, i-au dat numele acestui sfânt creștin. Capela familiei Berlusconi este singura construcție ridicată de ordinul benedictin în secolul al XII-lea, care a rămas în picioare până astăzi.

Basorelieful în piatră despre care-mi vorbește acum Berlusconi îl înfățișează pe episcop în toiul iernii, călare pe cal, tăindu-și pelerina în două cu sabia și dându-i jumătate din ea unui cerșetor zdrențaros. Conform legendei, când a fost recrutat în armata romană, Sfântul Martin a considerat că activitatea militară este incompatibilă cu credința creștină pe care o adoptase și a devenit astfel unul dintre primii care au refuzat încorporarea pe motive de conștiință.

Berlusconi are un zâmbet de miliardar, fără urmă de ironie, în vreme ce relatează povestea Sfântului Martin. Lumina zilei de vară începe să pălească în curtea din fața vilei San Martino, dar Silvio Berlusconi este, în continuare, efervescent, cald, neobosit. Intră într-una dintre nenumăratele debarale ale vilei și scotocește prin grămezile de suvenir. Își trece degetele peste figurile din plastic cu chipul lui, arată spre rafturile pline ochi cu fotografii în care apare el însuși alături de mama sa, Rosa. Berlusconi cu Barack Obama, Berlusconi cu George W. Bush, Berlusconi cu Tony Blair, Berlusconi cu Bill Clinton, Berlusconi cu Hillary Clinton, Berlusconi cu regina Elisabeta, Berlusconi cu papa Benedict al XVI-lea.

Prinsă pieziș pe un perete de rafturi, se vede o fotografie dintr-un alt timp, decolorată, îngălbenită, a unui Berlusconi tânăr solist pe o navă de croazieră, un tânăr arătos cu un sacou marinăresc, cu cravată și pălărie de paie, cântând cu pasiune la un microfon ca acelea din cluburile de noapte ale anilor '50.

– ăsta-s eu! exclamă impetuosul Berlusconi. Eu la șaisprezece ani, cântând. Cum zicea mama, am fost mereu cel mai frumos băiat de pe plajă.

Și, cu aceste cuvinte, intră grăbit în altă încăpere care geme de relicve și trofee din trecut.